26.10.2017

Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaosto 25.10.2017 - Ministeri Niinistön kuuleminen
Puolustusministeriön hallinnonalan osuus hallituksen esityksessä vuoden 2018 talousarvioksi (HE 106/2017 vp)

1 Pohjoismaisen yhteistyön tilanne materiaalihankinnoissa

Suomi johtaa tällä hetkellä NORDEFCOa, jossa käsitellään myös materiaalihankkeita. Niitä tehtäessä on sovitettava yhteen muun muassa kansallinen hankintalainsäädäntö sekä budjettisyklit. Yhteistyötä tehdään myös elinkaaren hallinnan osalta. Suomen puheenjohtajakaudella on noussut esiin tarve tiivistää logistiikka-alan yhteistyötä. Mahdollisia yhteistyöaloja ovat varaosat, yhteisvarastointi, meri- ja ilmakuljetukset.

Tällä hetkellä Pohjoismailla on käynnissä yksi keskeinen yhteismateriaalihanke: taistelijan varustus. Projekti on lajissaan ensimmäinen neljän maan yhteishankinta. Sen arvo on toteutuessaan yli 50 milj. euroa (Suomen osuus). Yhteishankintana etenee myös CBRN- uhkia vastaan suojaavan naamion hankinta.

2 Leopard-taisteluvaunun ampumatarvikkeiden yhteispohjoismainen hankinta. Suomen olisi kuulemma mahdollista tehdä tilaus huoltovarmuuden nimissä Nammolta ja varata samalla optio muille Pohjoismaille. Tulisiko näin menetellen kustannussäästöjä? Jos tulisi, niin kuinka paljon? Kuka vie asiaa eteenpäin?

Suomi on tehnyt esityksen Leopard2-taistelupanssarivaunujen ammusten yhteispohjoismaisesta hankinnasta. Taustalla ovat kustannussäästöt ja yhteistyömahdollisuudet elinkaaren hallinnassa. Esitys on harkinnassa muissa Pohjoismaissa, joten tässä vaiheessa ei voi ottaa kantaa mahdollisten kustannussäästöjen määrästä. Suomi odottaa vastausta muilta Pohjoismailta vuoden loppuun mennessä.

3 Vapaaehtoinen maanpuolustus, MPK ry:n tulevaisuus ja rahoitus

MPK:ta kehitetään selonteon linjausten mukaisesti vahvistaen vapaaehtoisen maanpuolustuksen asemaa paikallispuolustuksessa sekä virka-aputehtävissä. Tavoitteena on suorituskyvyn lisääminen ja sen lähtökohtina ovat reserviläisten osaamisen ja paikallistuntemuksen parempi hyödyntäminen, toiminnan vapaaehtoisuus, osallistumiskynnyksen madaltaminen sekä naisten ja nuorten huomioiminen.

MPK:n kehittämistä julkisoikeudellisena yhdistyksenä jatketaan selvittäen samalla mahdollisuutta siirtää MPK:n sotilaallinen koulutus osaksi puolustusvoimia ja kehittää MPK:ta jäljelle jäävien tehtävien kautta. Selvitys resurssivaikutuksineen valmistuu vuoden 2017 loppuun mennessä.

MPK:n rahoitus muodostuu vuosittain lähinnä valtionavusta n. 1,8 milj. euroa sekä Puolustusvoimien tilaamasta sotilaallisesta koulutuksesta n. 1,3 milj. euroa. MPK:n valmiuspäällikköorganisaatiota on tarkoitus pilotoida 2-3 MPK:n piiriorganisaatiossa vuoden 2018 aikana (arvioitu kertakustannus noin 100 000-150 000 euroa vuonna 2018). Tällä hetkellä tähän ei ole rahoitusta.

4 Suomalaisen puolustus- ja turvallisuusteollisuuden mahdollisuudet osallistua komission ehdottamaan eurooppalaisten suorituskykyjen yhteiseen kehittämiseen puolustusteollisen kehittämisohjelman kautta. Yhteisiä suorituskykyhankkeita esittäessään jä-

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

senmaiden tulee myös sitoutua hankkeiden osarahoitukseen sekä valmiin tuotteen hankintaan. Näkemys Suomen mahdollisuuksista osarahoitukseen

Euroopan puolustusteollisen kehittämisohjelman käsittely on alkuvaiheessa. Asetus hyväksyttäneen alkusyksystä 2018. Suomen kannalta on tärkeää varmistaa, että puolustusteollisen yhteistyön syventäminen unioninalueella avaa suomalaiselle puolustusteollisuudelle todellisen mahdollisuuden osallistua tasavertaisena kumppanina yhteistyöhön. Tästä johtuen Suomi on korostanut, että ohjemassa tulee varmistaa rajat ylittävä osallistuminen, pk-yritysten mahdollisuus osallistua ja olla edunsaajana sekä yhtäläiset mahdollisuudet jäsenmaille.

Asetuksen sekä erityisesti työohjelman lopullinen sisältö tulevat ratkaisevasti määrittelemään Suomen puolustusteollisuuden osallistumismahdollisuuksia. Työohjelman valmistelu käynnistynee loppuvuodesta. Vaikuttaminen työohjelman sisältöön koordinoidaan suomalaisen puolustusteollisuuden kanssa.

Mahdollisten yhteishankkeiden tulee tukea kansallisten suorituskykyjen kehittämistä niillä prioriteettialueilla, jotka on mainittu puolustusselonteossa, puolustusvoimien suorituskykyohjelmassa ja Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen pohjan turvaamisesta annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä.

5 Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määräraha v. 2018 ja sen osuus puolustusbudjetista

Puolustusvoimat on budjetoinut vuodelle 2018 tutkimustoimintaan noin 46 milj. euroa, mikä on sotilaallisen maanpuolustuksen menoista noin 1,9 % ja puolustusbudjetista noin 1,6 %. Määrärahan määrä vaihtelee jonkin verran vuosittain käynnissä olevien tutkimusprojektien ja kehittämisohjelmien mukaisesti.

Puolustushallinnon T&K–voimavarojen tulee vastata toimintaympäristön vaatimuksiin. Lisäksi tulee varmistua siitä, että voimavaroilla kyetään tasapainoisesti säilyttämään organisaation innovaatio- ja ennakointikyky, suorituskykyjen kehittämisen tuki, kansainvälisen tutkimusyhteistyön edellytykset sekä puolustukselle tärkeän kriittisen osaamisen volyymin. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi T&K- toiminnan kokonaisrahoitustasoa nostetaan asteittain siten, että se saavuttaa 2 % sotilaallisen maanpuolustuksen menoista vuoden 2021 alusta.

6 Laivue 2020 -hankkeen epäsuora teollinen yhteistyö. Puolustusvoimien asettamat vaatimukset ulkomaisille toimijoille. Miten kotimaisten toimijoiden mahdollisuudet osallistua hankkeeseen on maksimoitu?

Maanpuolustuksen ja turvallisuuden kannalta keskeisissä puolustushankinnoissa voidaan käyttää teollisen yhteistyön, IP (ent. vastakaupat) järjestelyjä. Teollisuuden kanssa tehtävän yhteistyö on keskeinen keino, jolla turvataan sotilaallista huoltovarmuutta sekä varmistetaan suorituskykyjä tukevan kriittisen teknologian saatavuus kaikissa olosuhteissa.

Laivue 2020 -hanketta koskeneessa tietopyynnössä (RFI) sekä tarjouspyynnössä (RFQ) on mukana teollisen yhteistyön vaatimus.

Yhteistyön tulee pääsääntöisesti kohdistua Suomen puolustuksen kriittisille suorituskyky- ja teknologia-alueille, jotka on määritelty keväällä 2016 julkaistussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisesta. Yhteistyö voi nykysääntöjen mukaan kohdistua vain puolustus- ja turvallisuussektoriin, ei siviilipuolelle.

Suomen on pystyttävä varmistumaan, että se saa kotimaahan riittävän osaamisen, jotta hankittua järjestelmää pystytään käyttämään, ylläpitämään sekä tarvittaessa muokkaamaan koko sen elinjakson ajan kaikissa olosuhteissa.

7 Mihin 50 milj. euron lisämääräraha turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämään valmiuden parantamiseen käytetään vuonna 2018?

Valmiuden parantamisen kustannukset muodostuvat lähinnä seuraavista:
- sotamateriaalin käyttövalmiuden nostamisesta
- valmiuteen liittyvistä harjoituksista
- valmiusjoukkojen kustannuksista
- varastointijärjestelyistä ja rakentamisesta
- Rajavartiolaitoksen tukemisesta materiaalilla ja koulutuksella
- päivystysjärjestelyistä ja varallaolokorvauksista.

Vuonna 2018 määräraha kohdentuu seuraavasti:

- 8 milj. euroa kohdennetaan valmiusyksiköiden harjoitustoimintaan, varallaolokorvauksiin ja valmiuden säätelyyn, valmiusrakentamiseen, muiden viranomaisten tukemiseen (ST IV tasoinen ilmatilannekuva) ja vartiostojen toimintaan.

- 10 milj. euroa kohdennetaan johtamisjärjestelmiin.

- 32 milj. euroa kohdennetaan sotamateriaalin käyttövalmiuden nostamiseen. Se sisältää nopeaan käytettävyyden nostoon ja käyttövarmuuteen sisältyviä varaosa- ja vaihtolaitehankintoja sekä huoltopalveluja ja ylläpitoa. Määrärahaa kohdennetaan erityisesti merivoimien ja ilmavoimien toiminnan kannalta kriittisiin järjestelmiin (esim. lento- ja tutkakalusto, miinantorjunta-alukset ja johtamisjärjestelmien kriittinen materiaali), maavoimien johtamis- ja ilmatorjuntajärjestelmiin sekä huollon järjestelmiin (mm. ajoneuvot).

8 Kuinka paljon on kertynyt korjausvelkaa ja varaosavajetta? Pystytäänkö kyseisellä 50 M euron vuosittaisella lisämäärärahalla hoitamaan korjausvelka sekä uudistamaan ja täydentämään riittävästi esim. ammusvarastoja?

50 milj. euron lisämäärärahasta noin 32 milj. euroa kohdennetaan sotamateriaalin käytettävyyden nostoon (kunnossapitoon, varaosiin). Määrärahalla kyetään kattamaan materiaalisen valmiuden nostoon liittyvät tarpeet. Puolustusvoimat pyrkii minimoimaan resurssien epätasapainoa toimintojen tehostamisella, materiaalin käyttövarmuuden optimoinnillla, hallitsemalla uusien kykyjen kunnossapitokustannuksia ja luopumalla vanhenevasta materiaalista.

Lisämäärärahaa ei kohdenneta koulutus- ja valmiusampumatarvikkeiden hankintaan. Ammusvarastojen täydentäminen on suunniteltu osaksi puolustusvoimien kehittämisohjelmaa 2017–2028. Kehittämisohjelmassa on oma hankkeensa koulutus- ja valmiusampumatarvikkeille.

9 Puolustusmateriaalihankintojen osuus puolustusbudjetista ja erikseen kaikkien puolustusmateriaalihankintojen ml. varaosat osuus puolustusbudjetista

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä varsinaisten puolustusmateriaalihankintojen osuus on noin 483 milj. euroa eli 19,9 % sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista (ilman alv:tä).

Puolustusmateriaalihankintojen (483 milj. euroa) ja toimintamenorahoituksella tapahtuvan joukkojen varustamisen (78 milj. euroa) osuus on yhteensä noin 561 milj. euroa eli 23,1 % sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista (ilman alv:tä).

Kun mukaan lasketaan myös materiaalin kunnossapitomenot (380 milj. euroa), materiaalisen valmiuden menojen osuus on yhteensä noin 941 milj. euroa eli 38,8 % sotilaallisen maanpuolustuksen määrärahoista.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Puolustusmateriaalihankintojen osuuden laskemista koko puolustusbudjetista mutkistaa hankinnoista aiheutuvien arvonlisäverojen osuus, joita ei lasketa valtion budjettitaloudessa kehykseen kuuluviksi menoiksi, mutta ne ovat osa puolustusbudjettia. Kaikki hallinnonalan arvonlisäverot budjetoidaan samalle momentille riippumatta siitä, mistä ne aiheutuvat.

10 Hallinnonalan mahdolliset kipupisteet

Puolustusbudjetti vuodelle 2018 noudattaa valtioneuvoston keväistä puolustusselontekoa. Ylitsepääsemättömiä kipupisteitä ei tässä esityksessä ole.

Sotilastiedustelulainsäädännön voimaantulon taloudellisiin vaikutuksiin ei ole vielä osoitettu lisärahoitusta. Lisämäärärahan tarve aiheutuu uusien toimivaltuuksien säätämisestä ja siihen liittyvästä henkilöstön lisätarpeesta, koulutuskustannuksista sekä laitteiden ja järjestelmien hankinnoista ja niiden ylläpitokustannuksista. Lisämäärärahan tarve suunnittelukaudella 2018−2021 on noin 5-8 milj. euroa per vuosi (arvio vuoden 2018 lisätarpeesta on noin 5,12 milj. euroa). Lisämääräraha tullaan esittämään tarvittaessa vuonna 2018 lisätalousarvioon. Kustannukset tarkentuvat suunnittelun ja lainsäädäntötyön edetessä.

Edustaja Pakkanen: Onko mahdollista kohdistaa kotimaista kysyntää Patrialle (tausta Patrian kannattavuus ja yt-neuvottelut)?

Kotimainen kysyntä ja lähinnä Puolustusvoimien hankinnat eivät yksin riitä ylläpitämään Patrian tilauskantaa riittävänä. Tarvitaan vientiä.

Puheenjohtaja Niikko: Onko kyseessä MPK:n valmiuspäällikköorganisaation pilotointiin tarvittava lisärahoitus samaa asiaa kuin MPK:n lausunnossa mainittu lisämäärärahatarve 300 000 euroa?

MPK on lausunnossaan perustellut lisämäärärahapyyntöä mm. koulutuksen kysynnän kasvulla ja naisille kohdistetun koulutuksen kehittämisellä. PLM:n näkemyksen mukaan valmiuspäällikköpilotointi ei kohdistu tähän määrärahatarpeeseen, mutta se osaltaan tukee MPK:n taloudellista tilannetta kehittää yhdistyksen toimintaa.

Edustaja Heinonen: Onko Suomi osallistumassa Red Flag -harjoitukseen? Onko harjoitukset voitu toteuttaa suunnitellusti?

Puolustusvoimissa on valmisteltu osallistumista Red Flag -harjoitukseen Yhdysvalloissa vuonna 2018. Päätökset ensi vuoden kansainvälisten harjoitusten osalta tehdään joulukuussa 2017. Mahdollinen osallistuminen Red Flag -harjoitukseen Yhdysvalloissa ei vaikuta puolustusvoimien muuhun kansainvälisen harjoitustoiminnan volyymiin.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi